

Ilinniartut Kalaallit Nunaata avataani ilinniartut naammassereerermik kingorna ukiut qulit angullugit Kalaallit Nunaannut uteqqittannginnerat kiisalu ilinniartut naammassereerlutik Kalaallit Nunaannut uteqqikkumasannnginnerannut pissutaasut pillugit misissuinissamut aallartitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinerup kinguneranik uterartitsinissaq pillugu iliuusissamik pilersaarusiortoqassaaq, kalaallit ilinniartut naammassereerlutik Kalaallit Nunaannut uteqqittarnissaminnut kajumissuseqalernissaannut kammattuutaasussamik.

(Inatsisartunut ilaasortaq Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Inuusutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermet Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut qujassutigaa Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut misissuineramik aallartitsinissaq pillugu, nassuiarniarlugu ilinniagaqartut amerlasuut piffissami ukiut qulit angullugit sivisussusilimmi ilinniarnerminnik naammasserererminni nunatsinnut uteqqittanngitsut pillugit, kiisalu qulaajarniarlugit pissutsit tungaviusut sooq ilinniagaqartut ilinniakkaminnik naammassinnereererminni nunatsinnut uternissaminnik kissaateqartannginersut. Misissuineq iliuusissatut pilersaarummik kinguneqassaaq, kalaallit ilinniagaqartut kajungilersinniarlugit tikisitsineq aqqissuussamik ingerlanneqartassaaq, kalaallit ilinniagaqartut nunatsinnut uternissamut kajungilersinniarlugit.

Ilinniagaqartarnek pingaartuuvoq, aammalu Naalakkersuisut suliniutaanni qitiusumik inissisimalluni sammineqarlualunilu. Naalakkersuisooqatigiit isumaqatigiissutaanni anguniagassatsit aalajangiussimavarput nunatta ilinniarluarsimasunik imminut pilersortunngornissaa. Minnerunngitsumik ullutsinni Danmark-imiit ilinniarsimasunik sulisussarsiorarfitsinni, sulisussanik ilinniarsimasunik amigaateqarnerput pissutigalugu.

Ilumoorpoq kalaallit ilinniagaqartut arlaqarmata ilinniarnerminnik naammassereererminni nunatsinnut uteqqittanngitsut. Tamatumunnga pissutaasut amerlapput, anguniagaqarfiusumillu iliuuseqarnissaq pillugu Naalakkersuisut isumaqarput pingaaruteqartoq susassaartut arlaqartut suleqatigiinnissaat, amerlanerusut ilinniarnerminnik naammassereererminni nunatsinnut uteqqittalernissaat anguniarlugu, tassami

amerliartuinnartut Danmark-imut maanna ilinniariartortalermata. Tamatumani ilaatigut inuussutissarsiortut sulisitsisutut kiisalu Avalak eqqarsaatigaakka, ajornartorsiutinik sammisatsinnik isiginiagaqartooreermata. Kalaallimut ilinniagaqartumut isumaqartariaqarpoq, ilinniakkamik naammassereernermi angerlarnissaq.

Avalak pingaarutilimmik tamatumani inissisimavoq. Taakkuami tassa ukioq manna isumasioqatigiissitsipput qanoq iliortoqartariaqarnerseq kalaallit ilinniagaqartut amerlanerusut ilinniakkaminnik naammassereernerminni angerlartalermissaat pillugu.

Assigiinngitsunik eqqarsaatsersortoqartarpoq siunnersuuteqartoqartarlunilu qanoq iliortoqartariarnerseq ilinniakkaminnik naammassisut nunatsinnut kajungilersinniarlugit.

Isumasioqatigiinnermiit ilaatigut oqariartuutaavoq saaffiginiakkat kikkuunerat oqaasertalersorneqartariaqartoq, sulisitsisut qanoq sulisussaminnik pissarsiorsinnaanerit tunngavigalugu. Assersuutigalugu pineqartut tassaapput kalaallit ilinniagaqartut kalaallit nunatsinni suliffeqarfiinut attaveqartuunissaat, - ilinniarnerminnik ingerlatsinerminni, - sungiusaammik suliffissat aammalu aasaanerani suliffissat periarfissaasut eqqarsaatigalugit.

Siusinnerusukkut misissuisoqarnikuuvoq ilinniagaqartut nunani allani ilinniarnerminnik naammassereerlutik angerlartarnerat pillugu. Ilaatigullu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik nammineq 2011-imi ”brain drain” -imik suliaqarnikuuvoq. Nalunaarusiaq kisitsisinik paasissutissanik imaqarpoq ilinniagaqartut angerlartartut pillugit. Tamatumalu saniatigut nalunaarusiami suliniummi Kalaallit Illuanni ilitsersuisartumit suliaasumik tunngavilimmik allaaserineqarput, ilinniagaqartut angerlartannginnerannut suut pissutaanersut.

Ilisimatitsissutitut oqaatigisinnaavara Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfimmu inniminniinikuuvoq naatsorsuinerit kalaallit Danmark-imi ilinniagaqartut naammassereernerminni angerlartartut pillugit. Naatsorsuinerit tamatumunnga atatillugu paasissutissat naatsorsuutigineqarpoq, qaammatini aggersuni suliarineqarnissaat. Tamatumalu saniatigut nunatsinni nunassittarnermut angalajuarnermullu tunngasumik paasissutissat allaaserisallu pigineqarput, Aningaasarsiornermut Siunnersuisoqatigiit 2013-imi ukiumoortumik nalunaarusiaanni tamanut saqqummiunneqartut.

Namminersorlutik Oqartussat 2004-miit nunatsinni suliffiit nittarsaassisarnerannik Danmark-imi ilinniagaqartunut ingerlatsisalerput. Suliffeqarfiit suliffissanik nittarsaassisarneri ilinniagaqartut nunatsinnilu suliffeqarfiit akornanni naapeqatigiinnermik ikaartarfittut ittunik pilersitsisarput. Aaqqissuussinerni aamma sungiusaammik suliffissanik neqerooruteqartoqartarpoq ilaatigullu aamma suliniutinut suleqataasussanik atorfinittisioqartarluni.

Kiisalu ilinniagaqartut periarfissaqarput Inatsisartut inatsisaat ilinniagaqarnersiuteqartitsisarnermut, kapitali 8-mi *Ilinniarnermi taarsigassarsiat akilersorneqarnerinut ikiorsiineq*. Ilinniagaqartut inatsit naapertorlugu ukiumut ilinniarnerminni taarsigassarsiaminnik ilanngarterinerannut pisortat tapiisarput ilinniagaqartup taarsigassarsiaminut akilersuilluni akiliutigisartagaata annertoqataanik, ilinniagaqartoq nunatsinni najugaqarsimappat.

Naalakkersuisut paasilluarpaat siunnersuummut tunuliaquaasut pitsaasut, iliuusissatut pilersaarusiortoqarnissaanik kalaallit ilinniagaqartut angerlarnissamut kajunginnerulersinniarlugu ilinniagaqareerlutik iluatsittumik tikinneranni tikisitsisuusartunik aaqqissuussisoqarnissaa eqqarsaatigalugu.

Taamatut oqaaseqarluta Naalakkersuisut inassutigissavaat siunnersuut akuersissutigineqassasoq.